

provedbu kojeg trebaju podržavati svi djelatnici. **Ravnatelj škole i imenovani voditelj ŠPP-a kao članovi malog školskog povjerenstva za suzbijanje ovisnosti odgovorni su za uspješnu provedbu programa, sukladno doktrini Nacionalne strategije.** U samoj provedbi programa najznačajniju ulogu imaju **razrednici i stručni suradnici škola** (psiholozi, pedagozi, defektolozi). Od njih se očekuje da će poslije izobrazbe biti osposobljeni unaprjeđivati specifičnu izobrazbu učenika, te će biti dužni neposredno surađivati s vanjskim stručnjacima, osobito školskim liječnicima i timovima u centrima za sprječavanje i liječenje ovisnosti. Kad je riječ o skrbi za učenike koji uzimaju droge, uz razrednika će biti članovi mikrotimova koji će provoditi njihov tretman. Stručni suradnici škola imaju također zadaću provoditi ankete među učenicima kako bi pratili epidemiološku situaciju, što je osnova za stalno vrednovanje školskih preventivnih programa. Njihova je zadaća također, zajedno s razrednicima, uporabom posebnih psihosocijalnih pokazatelja otkrivati visokorizičnu populaciju. Svaku školu se potiče da imenuje i koristi pomoć "malog školskog povjerenstva" za provođenje i evaluaciju ŠPP u kojem važnu ulogu imaju i sami učenici. **Svakoj školi treba ostaviti mogućnost razvijanja što veće kreativnosti i djelatnika i samih učenika u obogaćivanju preventivnih programa.**

Nužan je preduvjet kvalitetne organizacije i provedbe školskih preventivnih programa opsežna izobrazba što većeg broja djelatnika svih ustanova tog sustava, što neposredno omogućuje i podržava Ministarstvo prosvjete i športa.

SVEUČILIŠTE

Zaštita studenata

Sva viša i visoka učilišta imaju zadaću razraditi makar minimalne programe edukacije studenata kao doprinos prevenciji zloporabe sredstava ovisnosti. Osobitu pozornost valja usmjeriti izradi programa sprječavanja širenja zloporabe droga u studentskim domovima i restoranima od kojih su neki poznati kao mjesta gdje se konzumiraju droge. Sam nastavni proces treba unaprijediti različitim sadržajima i djelatnostima što će poboljšavati kvalitetu života studenata i motivirati ih na ispunjavanje obveza. Poznato je da su neuspješni studenti pod znatno većim rizikom skretanja prema uporabi droga. Početno uzimanje heroina događa se u prosjeku u 19-oj godini, dakle nakon završetka srednje škole.

Nužnost poboljšanja edukacije studenata na fakultetima koji školuju stručnjake za bavljenje djecom i mladeži

Nikako ne možemo biti zadovoljni kvalitetom znanja i osposobljenosti stručnjaka nekoliko struka u dodiplomskoj izobrazbi koji bi na različite načine morali sudjelovati u provedbi Nacionalne strategije prevencije zlorabe sredstava ovisnosti. Nastavni programi se sporo ili uopće ne prilagođavaju novim potrebama, pa to vrlo nepovoljno utječe na redovito obavljanje posla na području suzbijanja ovisnosti – od nastavnika i učitelja u školama, preko liječnika i psihologa do socijalnih radnika i defektologa.

S obzirom da bi sustav zdravstva imao biti nositeljem programa sprječavanja ovisnosti, bilo bi nužno pokrenuti značajnu preobrazbu dodiplomskoga obrazovanja liječnika. Odgoj i osposobljavanje za zaštitu i unapređenje zdravlja, odnosno za preventivni rad sada ne zadovoljavaju, a orijentacija na liječenje i razvoj vrhunske kurativne medicine nesrazmjerno je naglašena u usporedbi s prevencijom i u odnosu na financijske mogućnosti društva. **Nadalje, velik je i nerazmjer struka koje se bave zaštitom tjelesnog u usporedbi sa zaštitom mentalnoga zdravlja.** Liječnik premalo zna o psihološkim problemima čovjeka i pedagoškim postupcima kojima se djecu može osposobiti za samozaštitu zdravlja i prihvatljivo ponašanje. Obiteljski liječnik zato vrlo slabo i površno savjetuje roditelje u pitanjima odgoja djece. Pojedini kolegiji na medicinskim fakultetima kojima je zadaća osposobljavati stručnjake u dodiplomskoj i postdiplomskoj nastavi, zbog toga što su se dosad uglavnom malo bavili problemima zlorabe droga i ovisnosti, nisu mogli kvalitetno osposobljavati liječnike (i stručnjake drugih struka i zvanja) za sudjelovanje u provedbi pojedinih programskih zadaća složenog intersektorskog programa prevencije ovisnosti. **Stoga je nužno pitanjima ovisnosti u medicinskoj struci dati važnost i prostor primjeren pojavnosti problema i njegovoj društvenoj dimenziji** (ilegalne droge, alkohol, duhan, psihofarmaci). Na području psihološke medicine i osobito u psihijatriji, valjalo bi ponovo reafirmirati socijalno-psihijatrijski pristup u programima zaštite mentalnog zdravlja a s tim u svezi i u programima suzbijanja ovisnosti u zajednici.

Kako bi se ubrzalo proces prijenosa znanja o ovisnosti (osobito o ilegalnim drogama), valjalo bi razmisliti o osnivanju interfakultetske katedre koja bi za nekoliko struka, prilagođeno potrebama svake od njih, barem u malenom broju sati uputila studente medicine, socijalnog rada, defektologije, psihologije i pedagogije u osnove pristu-

pa suzbijanju socio-patoloških pojava, osobito ovisnosti o drogama.

Od Ministarstva znanosti i tehnologije zahtijevat će se izrada programa mjera i aktivnosti kakve će ubuduće davati znatno kvalitetniji doprinos:

1. U prevenciji zlorabe droga u populaciji studenata.
2. Kvalitetnijem osposobljavanju studenata tijekom diplomskog studija na fakultetima koji školuju buduće stručnjake za rad na prevenciji i suzbijanju zlorabe sredstava ovisnosti. Od Ministarstva znanosti i tehnologije očekuje se, također, da podrži poslijediplomsku nastavu te programe znanstvenog i stručnog usavršavanja, što će obuhvaćati i pitanja u svezi s zlorabom droga.
3. U poticanju izrade i novčanoj potpori znanstveno-istraživačkim projektima na području zlorabe sredstava ovisnosti.

MEDIJI

Nije dobro ni podcjenjivati ni precjenjivati moguću ulogu sredstava javnoga priopćivanja u programima prevencije uporabe droga i ostalih sredstava ovisnosti. Evaluativne studije su potvrdile da **masovne medijske kampanje, usmjerene protiv zlorabe droga, daju vrlo mali doprinos odvratanju rizične populacije da se prikloni tom obliku ponašanja.** Uz to, potvrđeno je da se u odnosu na uložena sredstva (*cost-benefit* analiza), tim načinom postiže mnogo manje no što bi bio slučaj da se ta sredstva neposredno investiraju u stručnjake koji bi direktno kontaktirali i utjecali na rizičnu populaciju. U demokratskom društvu, osobito jačanjem privatnih televizijskih i radijskih postaja, potpune slobode tiska i razvoja Interneta, teško da je moguće utjecati na pristup u prikazivanju bilo kojeg aspekta problema droga. Koliko će prevladavati pozitivni ili negativni utjecaji, ovisit će među ostalim i o općem utjecaju na stavove javnosti, koje će putem medija potvrditi stručnjaci uključeni u provođenje Nacionalne strategije. Narko-kriminal na različite, vrlo lukave načine nastoji iskoristiti tisk i televiziju u podržavanju uporabe droga, ali mediji ipak mogu pozitivno djelovati na više načina:

1. Izborom programa - od filmova do posebnih obrazovnih emisija, mogu potvrditi pozitivne moralne i etičke norme ponašanja, zdrav stil življenja, obiteljski život i važnost skrbi o djeci, ma gdje bila.
2. Mogu utjecati na političare da podrže programe koji štite interes djece, mladih općenito, odnosno ugrožene populacije.